

**Uunga siunnersuut: Ilinniartut ineqarfii pillugit Namminersorlutik Oqartussat
inatsisaat nr. xx, xx. xxx 2019-imeersoq**

(Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut
Naalakkersuisoq)

Pillugu

**Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu
Ataatsimiititaliap**

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassanneerreqarnerani tunniunneqartoq

Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliaq
suliaqarnermi kingullermi makkuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Doris J. Jensen, Siumut, siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqtigiit, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Mala Høy Kúko, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Nivi Olsen, Demokratit

Inatsisartunut ilaasortaq Mikivsuk Thomassen, Inuit Ataqtigiit (sinniisoq)

UKA2019-imi ulloq 26. september 2019 siunnersuutip siullermeerlugu oqallisigineqarnerata
kingorna siunnersuut ataatsimiititaliamit misissorneqarpoq.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Ilinniartut ineqarfii pillugit inatsisissamik siunnersuut ataatsimut imaqarpoq. Ilinniartut
inissiaanni inissaqannginnertik pissutigalugu ilinniartut uniinnartartut imaluunniit
aallartinngitsoortartut ikilisarniarlugit ilinniartullu inissiaat pioreersut pitsaanerpaamik
atorluarneqarnissaat siunnersuutip siunertaraa. Attartornermut akiliutissamik ileqqussamik
aalajangersaasarnermik aammalu atuineq tunngavigalugu akiliuteqartarnissamik
atuutitsilersinnaaneq suliniutitut nutaatut taaneqassapput. Tamatuma saniatigut qinnuteqartup
inissamik pisariaqartitsineranik naliliineq pillugu piumasaqaatit sukaterneqassapput.

2. Tusarniaanermi akissutit

Inatsisissatut siunnersuummut ilanngullugit tusarniaanermi akissutit nassiunneqarput, tamatumani inatsisartut siulittaasoqarfiata ilusiliinissamat piumasqaataa malinneqarpoq. Siunnersuummut nalinginnaasumik oqaaseqaatini allassimavoq siunnersuut piffissami 5. april - 10. maj 2019 tusarniutigineqarsimasoq. Tusarniaanermi akissutinik takkussimasunik tatiginartumik peqqissaartumillu misissuisimanera pillugu Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik Ataatsimiititaliap nersorusuppaa.

3. Apeqqutit

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnerminut atatillugu apeqqutit arlallit pillugit Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq akissuteqaqqullugu Ataatsimiititaliamit qinnuigineqarsimavoq. Ataatsimiititaliap apeqqutai Naalakkersuisullu akissutai assillillugit isumaliutissiisummut **ilanngussatut 1 aamma 2-tut** tunniunneqarput.

4. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Ataatsimiititaliap aallarniutigalugu tikkuassavaa, ilinniartunut inissiat pioreersut atorluarneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa tapersorsoramiuk. Tamatuma pissutigaa piginnaasaqarnerulerlutik ilinniagaqarsimasut amerlanerulersinnaaneri aamma ilinniarlutik naammassinnittut procentiata annerulernissaa. Tamatumunnga peqatigitillugu aamma erseqqippoq, ilinniartunut inissiaasa atorluarneqarnissaat kisimiissinnaanngimmat – ilinniartut inigisaannik pioreersunik annerusumik attartortitsiniarneq suli atuuttariaqarpoq. *“Ilinniartut inaat pillugit immikkoortumut pilersaarummi 2019”*-imi allassimavoq ukiut tulluittut 10-t iluanni siniffinnut inissanik 1.100-nik pisariaqartitsineq nalilerneqarsimasoq. Maannakkorpiaq pisariaqartitsineq annertoorujussuusoq erseqqippoq, taamaasilluni ukiumi 2017–imi Nunatta karsianut 14. mio. kr. aammalu 2018-imi ilinniartunut inissanik attartorneq 13,5 mio. kr. naleqarsimasoq. Nunami ilinniakkatigut qaffasaanermi ilinniartunut inissaaleqineq ajornartorsiutip qiterigaa ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Taamaammat malittarisaasat pingaarnersuineranut tunngaviusut inatsisitigut aalajangersarneqarnissaat ilinniartullu inissaasa pioreersut atorluarneqarnissaat pissusissamisuussaaq.

Ilinniartut inaat pillugit inatsisissap piareersarneqareerneranut atatillugu isumasioqatigiisitsisoqarsimavoq attuumassuteqartut peqataatillugit, Ili Ili – Ilinniartut kattuffiat – ilinniartut inaanni ataatsimiinnerup saniatigut, tassani ilaatigut ilinniartut inaannik ingerlatsiviit tamarmik peqataaffigisaanni. Inatsisissatut siunnersuutip suliarineqannginnerani soqutigisalinnik peqataatitsineq ataatsimiititaliap pitsaalluinnartutut isigaa – tamanna ukiumi arlalinni ataatsimiititaliap inassutigisimavaa. Naalakkersuisut taamatut sulinerminni peqataatitsisimanerat ataatsimiititaliap nersorusuppaa.

4.1 Ilinniartut inaannik agguataarineq

Siunnersuummi § 19, imm. 1 malillugu, ilinniarnarluni qinnuteqartoq katissimasani/inooqatinilu aamma/imaluunniit meeqqat 18-it inorlugit ukiullit peqatigalugit, siunissami pisinnaatitaavoq, inoqutigiit amerlassusaat eqqarsaatigineqassasoq kaammattuutaavoq. Ilinniarnarluni qinnuteqartumut ilinniarnarup aallartinninnerani ilaqaqalersimasumut akornutaasinnaasut ilaasa tassuuna peerneqarsinnaanerani piunasaqaat ataatsimiititaliap ajunngitsutut isigaa.

Pineqartup inissamik pisariaqartitsinera allanngunngippat ilinniartumut inissiaq piffissap ilinniagaqarfiusup tamarmiusup nalaani atugassiissutigineqartarnera ataatsimiititaliap tamatuma saniatigut maluginiarpaq, (takuuk siunnersuutip § 2). Tamatuma ilinniagaqartup ilinniarnaranut iluaqutaanissaa taamaasillunilu ilinniagaqartoq eqqissilluni ilinniarsinnaanera ataatsimiititaliamit naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut taama iliornikkut allaffissornerup annikillisinneqarnissaa ataatsimiititaliap neriutigaq.

Siunnersuummi § 5-imi allassimavoq:

§ 5. Ilinniagaqartoq illoqarfimmi ilinniagaqarfimmini allamik inimik atugassaqartitaasoq, imaluunniit aapparisaq imaluunniit inooqatigisaq suliffimminut atatillugu ineqartinneqarpat, pisinnaatitaanngilaq ilinniartut inissamik atugassinneqarnissamut, imaluunniit atugarisaminik tigungminniinnarnissamik. Tamanna aamma atuuppoq sulisitsisoq sungiusaammik suliffeqarnermut atatillugu inissaqartitsippat ilinniagaqartumut, imaluunniit ilinniagaqartup ineqartinneqarnissamik pisariaqartitsinera nammineq pisariaqartitanik aallaaveqarpat.

Ilinniartut ineqartinneqarnissamik pisariaqartitsinerat pillugu aalajangersagaq taanna sakkortusisamik naliliineruvoq. Oqaaseqaatini nalinginnaasuni Naalakkersuisut ilisimatitsissutigaa, ilinniartut ineqarfiinik amigaateqarneq tamatumani eqqarsaatigineqartariaqartoq. Peqatigisaanillu nammineq inigisap attartortinneratigut aningaasarsiutigaluni ilinniartut najugaqarfiini najugaqarnikkut iluanaarniarqarsinnaanerani aalajangersagaq taanna pinngitsoortitsisinnaasutut ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq. Pingaarnersuineq tamanna aalajangersakkamut oqaaseqaatini § 5-imi taamatuttaaq Naalakkersuisut paasinninneraat:

”§ 5-imut

Aalajangersagaq nutaajuvoq nutaatullu aalajangersarlugu ilinniarnarmut atatillugu illusimaffissamik piviusumik pisariaqartitsisoqartoq.

Taamaalilluni illoqarfimmi ilinniarfeqarfiusumi inissiamut inissaqaraanni ilinniartut ineqarfianni inissiamut naatsorsuutigineqarsinnaanani. Aalajangersakkap assersuutigalugu ilinniartut ineqarfianni najugaqartoq ilinniartut ineqarfianni inissiami najugaqartoq peqatigisaanillu

assersuutigalugu ilinniartut ineqarfianni najugaqartup allamut attartortitaanik illoqarfimmi ilinniarfeqarfiusumi inissiamik piginnittuulluni. Pisuni taamatut ittuni illusimaffissamik pisariaqartitsineq ilinniartup nammineq pissusiatut naatsorsuutigineqassaaq.

Taamaaqataanik atuutissaaq atorfininnermi pissutsit tunngavigalugit ilinniartut ineqarfianni najugaqartoq, tassunga ilanngullugu lærlingini pissutsit, illoqarfimmi ilinniarfeqarfiusumi inissiamik atugassaqartinneqarluni.”

§ 5-p sunniutissaa qulaajarniarlugu ataatsimiititaliap Naalakkersuisut aperai imatut:

”4. Ilinniartup ilinniarneq aallartitsinnagu inigisani piffissami aalajangersimasumi attartugassanngortissimappagu taamaattumillu ilinniarnermi nalaani ini oqartussaaffiginagu, inissiamik atugassaqartitaasutut isigineqarsinnaava?”

Naalakkersuisut imatut akipput:

”Akissut:

Pisumi eqqarsaatigineqartumi ineqartinneqarnissamut pisariaqartitsivittoqanngilaq, ilinniagaqarniarluni qinnuteqarsimasup nammineerluni periarfissat atorsinnaasut aallaavigalugit inissaqartinneqarnissaminut pisariaqartitsinngimmat. Uani pineqartumi naliliinertut oqaatigineqassanngilaq, pineqartoq inissaqartinneqarnersoq. Aalajangiisuusorli tassaavoq, inissaqartinneqarnissamut pisariaqartitsinermi ilinniagaqarniarlup nammineq atugai, tak. § 5-imi nassuiaatigineqartumi, oqaaseqatigiinni naggammi kingullermi, oqaaseqaat kingulleq. Aamma ilanngullugu, pineqartoq illoqarfimmi ilinniarfigisami nammineq ineqarsimappat, attartortinneqartumi, imaassinnaavoq, pineqartoq illoqarfimmi nammineq najugaqartoq taamaalillunilu, pineqartoq avataaneersuunani, § 1 malillugu, taamaattumillu pineqartoq ilinniartut inaanni inissaqartinneqarnissamut pisinnaatitaanngilluinnartuusoq.”

Ilinniartut inaannik najugaqarsinnaanermut malittarisassartaata sakkortusarneqarneranut Naalakkersuisut tunngavilersuutaat ataatsimiititaliap tusaatissatut tiguaa.

Siunnersuummi §1, imm. 1, allassimavoq, Ilinniartut ineqarfiini agguassinermi illoqarfiup ilinniagaqarfiusussap avataanersuut kisimik pingaernerutinneqassasut. Siunnersuummi § 1, imm. 3 malillugu pisunili immikkut ittuni ilinniartunut avataaniit aggersuunngitsunut piffissami killilikkami ineqartitsisoqarsinnaavoq.

Nalinginnaasumik oqaaseqaatini allassimavoq tamatuma pingaarnersiunerup tunuliaqutaa:

*”Kommunit Namminersorlutillu Oqartussat ilinniartunut ineqarfiisa akornanni suliassat agguarneri Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu nalinginnaasumik suliassat agguarnerinut naapertuuppoq, taanna naapertorlugu nuna tamakkerlugu ilinniartuni soqutigisat Namminersorlutik Oqartussanit isumagineqarlutik, kommunillu nammineq iliniartuutiminnik salliutitsillutik. **Tulleriiarinermik malittarisassat pingaartumik illoqarfinni ilinniarfeqarfiusuni ilinniartut ineqarfiini inissianik amigaateqarnermut atatillugit isigineqassapput. Tassunga ilanngutissaaq illoqarfimmi iliniarnerup naammassineqarnissaa siunertaralugu illoqarfimmi ilinniarfeqarfiusumi allami inissiamik qulakkeerinninniarluni ilaqutaqarani attaveqarfeqarnaniluunniit iliniartumut avataaneersumut annertoorujussuarmik sapernarnera.**”*

(Ataatsimiititaliap erseqqissaanera)

Ilinniakkat tunggavigalugit ilinniartut inissiaannik agguaassisarnermi pingaarnersuisarneq inatsisip kapitalii 1-2-imi takuneqarsinnaajunnaarsimasut ataatsimiititaliap maluginiarpaa¹. § 7 malillugu Naalackersuisut innersuussisarnermut malittarisassanik innersuussinissamilu tulleriiarisarnermut atugassarititaasunik aalajangersaasinnaapput. Naggataatigut siunnersuutip § 19-ata Ilinniartumut inissiamik atugassiinermi inoqutigiit isigineqassasut isiginiarneqassasut aalajangerpaa.

Agguaassinermi pingaarnersuiinermi piumasaqaataasut sakkortusarneqarnerat siunnersuutikkut kissaataammat, ilinniartut inissiaanik maanakkut tunineqareersimasunut siunnersuut manna qanoq kinguneqarumaanera qulaajarniarlugu ataatsimiititaliap kissaatigisimavaa.

Ataatsimiititaliaq imatut aperivoq:

”16. Ullumikkut namminneq ineqaraluarlutilluunniit ilinniartut inissiaanik tunineqarnissamut periarfissaqarput. Taakkua ilinniartut ilinniartut inissiaanni inigisatik 2020-imi 1. april annaasussaassavaat, tassami ikaarsaariarnermi aalajangersagaliortoqarsimanngimmat. Sooq ikaarsaariarnermi aalajangersagaliortoqarsimannginnera Naalackersuisunut nassuiaatigeqquneqarpoq.”

Naalackersuisut imatut akipput:

”Akissut:

¹ Ilinniartut ineqarfii pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 18, 1. november 2007-imeersumi pingaarnersuiilluni malitassaq § 2, imm. 2-imi takuneqarsinnaavoq.

*Aallaqqaasiutitut ersarissarneqassaaq, ilinniartumut malittarisassat atuuttut malillugit, ilinniartut inai pillugit maleruaqqusami § 2, imm. 1 malillugu ukioq ataasiakkaarlugu attartorneqartussatut tunniunneqarsinnaammat. Taamaattumik malittarisassat atuuttut malillugit qularnaarneqarsinnaanngilaq ilinniarnermi ineqartinneqarnissaq ilinniarneq tamakkerlugu, **piumasaqaatit ilinniartut inaannut initaartinneqarnissamut allanngussappata.***

[...]

*Naggataatigut apeqqummi isigineqassaaq kissaammut tunuliaqutaasoq nalimmassaanissamut aallarnisaanissamik asuli kinguarsaasussamut, massakkut pisumut ilanngullugu, ilinniartup allamik inissinneqarnissamik periarfissaqanngitsumut allatullu ajornartumik ilinniakkaminik taamaatitsiinnartariaqartumut. **Taamaattorli maluginiaqqunekarpoq assigiimmik atugassaqartitsiniarneq aamma atuummat, anisitsisinnaaneq inimik allamik pissaqarneranit ilaatigut tunngaveqarpat naammaginartumik ilinniartut inaanni najugalimmiittumut, illoqarfimmi ilinniarfimmi allamik inissaqartumut. Tassani aamma atuupput pissutsit piffissami pisumi inigisaminit nuunnermut atatillugu.***

(Ataatsimiititaliap erseqqissaanera)

Ilinniartut inaannik pissarsinissaminut piumasaqaatinik naammassinnissinnaajunnaartoq inatsisip atuutilerfiani assersuutigalugu nuunnissap piffissalerfiata nalaani mianersuunneqassasoq naatsorsuutaavoq. Ilinniagaqarusuttoq ilinniartut inaannik pisinnaajunnaarsimassaaq naak mianersuunneqarnissaa ersarikkaluartoq. Taamaasilluni ilinniagaqarniartup naatsorsuutigisinnaasai inatsisip atuutilersinneqarneratigut allanngussapput. Naak ilinniartut inaannik tunineqarnermi nalaani ilinniartup nammineerluni naatsorsuutigisani allanngortinngikkalarai.

Naleqqiussineq pillugu tunngavik ilinniagaqarniarlutik pineqartunik naammaginartumik mianersuussinngitsoq ataatsimiititaliaq isumaqarpoq. Aalajangersagaq qulaani taaneqartoq taamaasilluni qaangiutereersunut atuuttutut isikkoqassaaq, tamannalu ataatsimiititaliamit kissaatiginanngitsutut nalilerneqarpoq.

4.1.1 Inassuteqaat - piffissamut ikaarsaarfiusumut tunngatillugu aalajangersakkat

Siunnersuutip aappassaaneerneqarneranut atatillugu qulaani taaneqartut tunngavigalugit ataatsimiititaliap **isumaqatigiittup** Naalakkersuisut qinnuigissavai allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit. Ilinniagaqartunut ullumikkut ilinniartut inaannik tunineqareersimasut agguaafigineqarnermi aalajangersimasumi piumasaqaataasut naammassisimassasut aamma piffissamut ikaarsaarfiusumut tunngatillugu aalajangersakkanik allannguutissatut siunnersuut imaqaassaaq. Tamatuma kingunerissavaa: malittarisassat nutaat

atulersinneqarnerisa kingorna ilinniagaqartup attartornini unitsippagu², nutaamik ilinniartut inaannik qinnuteqareerneratigut inissiamik tunineqarnermi piumasaqaatit nutaat eqquutitinneqartariaqarnisaat.

4.2 Attartornermut akiliummik aalajangiineq

Siunnersuummi ilanngunneqarsimavoq piginnaatitsissummik siunnersuut:

§ 15. Ilinniartunut inissiani ineqarnermut akiliut qaammammumt siumoortumik akilerneqartassaaq, tak. § 16. Qaammatikkaartumik ineqarnermut akiliutip saniatigut akilerneqartassapput kiassarnermik, innaallagissamik, gas-imik aamma imermillu atuinermut akiliutit, taamaattoq tak. § 53.

Imm. 2. Atuinermut imm. 1 naapertorlugu akiliutissat ilinniartut ineqarfianni ineqartup atuinera tunngavigalugu akilerneqartarput. Ilinniartumut inigisap naammaannartuunerata kingunerippagu nalinginnaasumiit annertunerusumik inigisap assinganut atuinernut akiliuteqartoqartarnera, atuinermut akiliutissami naapertuuttumik annikilliliisoqassaaq.

§ 16. Ineqarnermut akiliutissaq aalajangersarneqartassaaq pissutsit tulliuuttut tunuliaqutaralugit, taamaattoq tak. § 53:

1) Ilinniartumut inissiap angissusia.

2) Ilinniartumut inissiaq pequsersugaanersoq pequsersugaannginnersorluunniit.

3) Ineqarfimmi ineqartup, tamatumaniissaaq ineqartut allat inoqutigiuuttut isertitaat.

Imm. 2. Ineqarnermut akiliut ukiumoortumik naleqqussarneqartassaaq, akiliutissap naleqqussarnissaanut procentimik, Inatsisartut inatsisaat maannakkorpiaq akissarsiat naleqqussarneqartarnerannut naapertorlugu

§ 53-imi allassimavoq, attartornermut akiliummik aalajangersagaq aatsaat atuutilernissaanik nalunaarut saqqummiunneqarpat atuutilissasoq.

Malittarisassat qulaani taaneqartut eqqunneqarnissaanut siunnersuutip tunuliaqutaa siunnersuutip siullermeerneqarnera aamma ataatsimiititaliamit misissorneqarnera tunngavigalugit, ataatsimiititaliap Naalakkersuisut ima aperai:

² Attartornini nammineq piumassutsiminik unitsippagu, ilinniarnini unitsippagu imaluunniit ilinniartut inissiaannik attartornermi malittarisassanik atuuttunik unioqutitsinikkut.

“8. *Pisinnaatitsissummi taaneqartumi § 53-ip qaqugu atuutilernissaa Naalakkersuisunit naatsorsuutigineqarpa?*”

Aamma

“9. *Ullumikkumut sanilliullugu attartortitsinermi pitsaassutsimut Naalakkersuisut qanoq naatsorsuutigineqarnerlutik nassuiaateqaqquneqarput – tamatumunnga ilanngullugit qaffariaatit appariaatillu.*”

Naalakkersuisut imatut akipput:

”Akissut:

Siunnersuummi oqaaseqaatini allassimasumi tamanna aatsaat pisinnaavoq, pineqartumi nalilersuineq naammassereerpat. Naalakkersuisut aamma Ataatsimiititaliaq ilanngutitinniarlugu siunniussaqqarput nalimmassaanissaq sioqqullugu.”

Aamma

”Akissut:

Siunissami attartortitsinermi akinik nalimmassaanissami inimut akiliutip qaffasissusissaata qularnaarnissaa, ilinniarnermut ingerlanneqartumut naammaginartumik atugaqarnissaa aallaavigalugu. Allatut oqaatigalugu qularnaarneqassaaq, ilinniartut inissiaani najugaqartoq, ilinniagaqarnermusianik taamaallaat isertitaqarpat, qaqugukkulluunniit qaammammut inimut attartornermut akiliinissamut akiliisinnaassuseqarnissaa kiisalu inuuniarnermi atugassat allat ilanngullugit.

Maassakkuugallartoq, misissuinerup suli naammassinnginnerani, inimut akiliummik aalajangersimasumik innersuussinissamut periarfissaqanngilagut, taamaattumik Naalakkersuisunut pingaartuuvoq, ilinniartup inaannut akiliutissap qaqugukkulluunniit atuisunit akilerneqarsinnaanissaa. Tassunga atatillugu pingaaruteqarluinnarpoq qaffasissusaanik aalajangiinissaaq, tassani ilinniartup akiliisinnaassusaa aallaavigalugu, attartorneqartup annertussusaa, aamma ini attartorneqartoq pequtsersoriigaanersoq imaluunniit pequteqannginnersoq kiisalu inimik attartortup, uani nammineq isertitai eqqarsaatigalugit. Naak arlalinnik ataqatigiissaarinertaqaraluartoq ilaatigullu imminut aporaattunik toqqammaveqaraluartoq, pingaaruteqarpoq, najugaqartup ilinniarnermi nalaat tamaat inigisaminut akiliisinnaanissaa akiitsunik pilersitsinngikkaluarluni. Nalimmassaanerme aamma ilaavoq anguniagaqarnissaa inuttut atukkatigut naligiisitsinerusumik ilinniartut akornanni aningaasakilliortut nukittorsarniarlugit.

Ilinniartut ineqarfiini pioreersuni atuineq atuuttoq Naalackersuisut ilisimasaqarfigigaat ataatsimiititaliamit naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut inissiani pisortat attartortittagaanni nalinginnaasumik atuineq atuuttoq pillugu agguasariaaseq ataatsimiititaliamit ilisimaneqarpoq.”

(Ataatsimiititaliap erseqqissaanera)

Taamaattumik qulaani taaneqartut tunngavigalugit ataatsimiititaliamit paasineqarpoq, attartornermut akiliutip qanoq annertutiginnissaa Naalackersuisut sulii ilisimannngikkaat, taamatuttaarlu tamanna pillugu Nalunaarutip qaqugu piareernejarnissaa Naalackersuisut sulii ilisimannngikkaat. Misissuinerilli paasissutissallu pissarsiariniarlugit Naalackersuisoqarfiup allaffeqarfia ingerlatsisoq ataatsimiititaliamit paasineqarpoq. Inatsisartut Naalackersuisunut pisinnaatitsissummik tunniussinissaannut siunnersuuteqarfigineqartillugit minnerpaamik Naalackersuisunut pisinnaatitsinerup atuutsinneqalernerani kingunerisassaatur naatsorsuutigineqartunik Inatsisartut ilisimatinneqartariaqartut tunngaviatigut ataatsimiititaliamit isumagineqarpoq. Tamanna pisinnaatitsinerumut qulaani taaneqartumut tunngatillugit atuutinnngitsutut ataatsimiititaliamit nalilernejarpoq. Taamaattumik pisinnaatitsissutip taaneqartup akuersissutigineqarneratigut aamma tunngavissaqanngitsumik pisinnaatitsinerutut ataatsimiititaliamit nalilernejarpoq.

4.2.1 Inassuteqaat – attartornermi akip aalajangersarneqarnera

Qulaani taaneqartut tunngavigalugit ataatsimiititaliap **isumaqatigiittup** siunnersuutip aappasaanernejarnissaanut Naalackersuisut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussaqaqqullugit qinnuigai, taamaaliornikkut pisinnaatitsinerumut attartornermut akiliuteqartarneq pillugu aalajangersakkatut siunnersuutigineqartutut peernejarsinnaaqqullugit³.

Peqatigisaanillu Naalackersuisut qinnuigineqarput allannguutissatut siunnersuummi attartornermut akiliutip aalajangersarneqartarnerani malittarisassat/suleriutsit atuuttut ingerlatiinnarneqarnissaannik siunnersuuteqaqqullugit.

Makku oqaatigissallugit ataatsimiititaliamit kissaatigineqarpoq:

- Qulaani taaneqartut misissuinerit inerneqarpata aamma paasissutissat kissaatigineqartut pigineqalerpata attartortitsisarnermi akit pillugit aalajangiinissamut Naalackersuisunut pisinnaatitsinerup eqqartoqqinneqarnissaanut ataatsimiititaliaq tunuarsimaanngilaq.
- Attartornermi akigitinneqartartup aalajangersarneqarnissaanut Siunissami isertitat aallaavigalugit allatigulluunniit malittarisassiornissap attuumassuteqarneranut tunuarsimaarnertut qulaani qinnuiginninneq paasineqassanngilaq.
- Qulaani taaneqartut misissuinerit takutissappasuk, attartortitsisarnermut aalajangersakkanik nutaanik pilersitsinissaq pisariaqartoq, Inatsisartut kissaateqarnerat

³ Taamatuttaaq tassunga atatillugu naatsorsuutigineqarpoq inatsisissatut siunnersuutip piomasqaataasa sinnerisa kingunerisassai aaqinneqaqqullugit.

tunngavigalugu Naalakkersuisut siunissami allannguutissatut siunnersuuteqassappata ataatsimiititaliaq piareersimavoq ikiuunnissaminut.

4.3 Atuineq tungavigalugu akiliutit

Pisinnaatitsissut una siunnersuummi atuarneqarsinnaavoq:

§ 15. Ilinniartunut inissiani ineqarnermut akiliut qaammammut siumoortumik akilerneqartassaaq, tak. § 16. Qaammatikkaartumik ineqarnermut akiliutip saniatigut akilerneqartassapput kiassarnermik, innaallagissamik, gas-imik aamma imermillu atuinermut akiliutit, taamaattoq tak. § 53.

Imm. 2. Atuinermut imm. 1 naapertorlugu akiliutissat ilinniartut ineqarfianni ineqartup atuinera tunngavigalugu akilerneqartarput. Ilinniartumut inigisap naammaannartuunerata kingunerippagu nalinginnaasumiit annertunerusumik inigisap assinganut atuinernut akiliuteqartoqartarnera, atuinermut akiliutissami naapertuuttumik annikilliliisoqassaaq.

(Ataatsimiititaliap erseqqissaanera)

Attartortitsinermi akit pillugit aalajangersaaneq assigalugu, soorlu tamanna Naalakkersuisunit siunnersuutigineqartoq ataatsimiititaliamit kissaatigineqarpoq atuineq tunngavigalugu akit qanoq kinguneqassanerini naatsorsuinerit pillugit takussutissanik.

Taamaalilluni apeqqutit taaneqartut akineqarnissaat ataatsimiititaliamit qinnutigineqarpoq:

“11. Ilinniartut ineqarfiini pioreersuni qanoq amerlatigisuni atuinermut uuttortaatinik immikkut ikkussuisoqarsimava?”

a. Ilinniartut ineqarfiini immikkut uuttortaateqanngitsuni uuttortaasersuineq qanoq akeqassava?”

Naalakkersuisut imatut akipput:

“Akissut:

Nalilerneqarsimavoq inissiat 85%-ii uuttortaateqartut. Imannak isumaqarpoq, atuineq inissiamut ataatsimut takuneqarsinnaasoq, kisiannili inissiat tamakkernagit/siniffiit pinnagit. Taamaalilluni ataasiakkaanut uuttortaateqanngilaq inissiat ataasiakkaarlugit massakkut ilinniartunut inissiat aallaavigalugit. Tamanna imatut paasineqassaaq, ilinniartut inaanni ineqartoq malittarisassat malillugit atuinermut akiliissanngitsaq.

Akissut:

Aallaqqaasiullugu malugineqassaaq, siunnersuummi allaqqanngimmat, piumasagaataassasoq, ataasiakkaarlugit uuttortaasersorneqarnissai, uani ilinniartut inai tamaasa eqqarsaatigalugit. Oqaaseqaatini siunnersuutip § 15, imm. 2-mi allaasimavoq: ”Atuisut ataasiakkaarlugit naatsorsorneqarsinnaanngippata, atuneq naatsorsuinernit agguaqatigiissitsinikkut atuiiffimi, ilinniartut inaata pigisaaniittunut atasut naatsorsorneqarsinnaapput. Tassunga atatillugu malittarisassanik aalajangiinissaq naatsorsuutigineqarpoq”.

December 2016 Rambøll Nukissiorfimmu nalunaarusiorsimavoq ataasiakkaarlugit kiassarnermut uuttortaait pillugit. Tamanna tunngaveqarpoq aalajangiisimanermit Inatsisartut upernaakkut UPA 2016/53 malillugu aalajangerannit.

Nalunaarusiornerup inernerisimavaa, najugaqarfinni taamaallaat, ikkussuussiffigineqarsimasuni taamaattuni, uuttortaammik ikkussisoqarsinnaasoq, ataasiakkaarlugit kiassarnermut uuttortaatinik atuutsitsilertoqassasoq. Uani sanaartukkat nutaajunerusuukkajupput ruujorinik ataatsimoorfeqartut (qitiusumik agguarneqarsimasut), akerlianillu sanaartukkat nutaanngitsut katitikkanik ruujorillit (siammakkamik agguarneqarsimasut).

Rambøll-ip nalunaarusiaani allassimavoq, inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik ataasiakkaarlugit atuisut uuttortaasersorneri inissiani qitiusumik imeqartuni- aamma kiassarinnikkut agguarneqarsimasuni.

Rambøll-ip nalunaarusiaani allaqqavoq nukissiutinut uuttortaammik ikkussineq ataaseq 4.305 kr.-inik naleqartussatut missingiunneqarsimasoq.

Sanaartukkani, ataasiakkaarlugit uuttortaaserneqarnissaannik piukkunneqanngitsuni, atuinermut naatsorsuinikkut ingerlanneqarsinnaavoq, agguassinermi najoqqutassat ingerlanneqarnerini, soorlu inissiaqarfii tamanut atuuttut assigalugit. “

(Ataatsimiititaliap erseqqissaanera)

Ilinniartut ineqarfiini najugaqartut inuttut ataasiakkaat atuinertik tunngavigalugu akiliisalnissaat arlatsigut pitsaaquteqarsinnaasut ataatsimiititaliamit tunngaviatigut isumaqarfigineqarpoq. Tamanna atuinermut perorsaaitut kisiannili aamma ilinniartut ataasiakkaat ilinniareernerup kingorna inuuneqalernissaannut piareersaatit isigineqarsinnaavoq. Taamaattorli perorsaaitut atorneqarsinnaaneranut tunngatillugu tamanna aatsaat pisinnaavoq ilinniartup **nammineq** atuinini eqqortoq akilersorsinnaappagu. Naalakkersuisut siunnersuinerat tunngavigalugu illuutip atuineranut ataatsimut ilinniartut ataasikkaat akiliisassappata, tamanna pisinnaanngitsutut nalilerneqarpoq. Paarlattuanik

agguataarineq tunngavigalugu akiliisitsisarnermi atuinnermut akiliisarnerit ullumikkut akilerneqarneq ajortut matussuserneqartalissapput.

Atuineq tunngavigalugu akiliisitsisalnissamut aalajangersakkat atuutilersinniarlugit eqqarsaatigineqartut imarisai atuutsilerneqarnissaanulluunniit ulluliunneqartoq pillugit Naalakkersuisut suli nalunaarusiorsimangitsut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Attartornermut akiliutip aalajangerneqarnissaa assigalugu, misissuinerit paasissutissallu Naalakkersuisut allatseqarfiat pissarsiariniarlugit suliaqartoq ataatsimiititaliamit paasineqarpoq. Aamma tamatumani Inatsisartut Naalakkersuisunut pisinnaatitsissummik tunniussinissaannut siunnersuuteqarfigineqartillugit minnerpaamik Naalakkersuisunut pisinnaatitsinerup atuutsinneqalernerani kingunerisassaatur naatsorsuutigineqartunik Inatsisartut ilisimatinneqartariaqartut tunngaviatigut ataatsimiititaliamit isumagineqarpoq.

Tamanna pisinnaatitsinerimut qulaani taaneqartumut tunngatillugu atuutinngitsutut ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq. Taamaattumik pisinnaatitsissutip taaneqartup akuersissutigineqarneratigut aamma tunngavissaqaqngitsumik tamanna aamma pisinnaatitsinertut ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq.

4.3.1 Inassuteqaat atuisut akiliutaat.

Qulaani taaneqartut tunngavigalugit ataatsimiititaliap **isumaqatigiittup** siunnersuutip aappasaanerneqarnissaanut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussaqaqqullugit, taamaaliornikkut pisinnaatitsinerimut attartornermut akiliuteqartarneq pillugu aalajangersakkatut siunnersuutigineqartutut peerneqarsinnaaqqullugit Naalakkersuisut qinuigaat⁴. Taamaalillugu inatsisitigut inissisimanerup atuuttup attatiinneqarnissaat ataatsimiititaliamit kissaatigineqarpoq.

Uku ataatsimiititaliamit uparuarneqarumapput:

- Atuineq tunngavigalugu ineqarnermut akiliisitsisalnissamut qulaani taaneqartut misissuinerit naammassineqarpata aamma paasissutissat kissaatigineqartut pigineqalerpata attartortitsisarnermi akit pillugit aalajangiinissamut Naalakkersuisunut pisinnaatitsinerup eqqartoqqinneqarnissaanut ataatsimiititaliaq tunuarsimaangilaq.
- Nammineq atuineq tunngavigalugu akilersuinissamut perorsaanikkut kingunerisassaatur ataatsimiititaliamit tapersorsorneqarput.
- Qulaani qinnuteqarneq Siunissami atuineq tunngavigalugu akiliisitsisalnissaaq pillugu malittarisassiornissamut imaluunniit allatigut malittarisassanik allannguinnissamut itigartitsinertut isigineqassanngilaq.
- Qulaani taaneqartut misissuinerit takutissappassuk, atuineq tunngavigalugu attartortitsisarnerimut aalajangersakkanik nutaanik pilersitsinissaaq pisariaqartoq, Inatsisartut kissaateqarnerat tunngavigalugu Naalakkersuisut siunissami

---

⁴ Aammattaaq tassunga atatillugu inatsissatut siunnersuutip aalajangersagartaasa sinneri pisariaqassappat kingunerisassaatur aaqinneqassasut naatsorsuutigineqarpoq.

allannguutissatut siunnersuuteqassappata ataatsimiititaliaq piareersimavoq
ikiuunnissaminut.

4.4 Attartornermik atorunnaarsitsineq/unitsitsineq kiisalu naammagittaalliorsinnaatitaaneq.

Siunnersuummi attartornermik atorunnaarsitsisarneq unitsitsisarnerlu pillugit malittarisassat oqaasertalersorneqarsimanerat pillugu siunnersuummik suliaqarnermi apeqquteqarnissaq ataatsimiititaliap pisariaqartutut isigisimavaa. §§-it 40, 41 aamma 42 kiisalu § 43 ilaani Naalakkersuisunit attartortitsineq atorunnaarsinneqassagaluarpat imaluunniit unitsinneqassappat ilinniartumit naammagittaalliornerup kingunerissavaa suliamik kinguartoorneq⁵. Tamanna ima paasineqassaaq naammagittaalliuut pineqartoq atsaat naammassineqarpat nuunneq pisinnaalluni. Tamanna atuarneqarsinnaavoq ataatsimiititaliap apeqqutaanni nr. 6-mi Naalakkersuisut akissuteqaataanni. (tak. **ilannng 2**)

5. Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnerani aningaasatigut kingunerisassai nalinginnaasumik oqaaseqaatinut ilanngunneqarsimapput. Tassani allassimavoq, pisussaaffiit inatsisini atuuttuni allassimasut saniatigut siunnersuut pisortanut pisussaaffiliinngimmat pisortatigut allaffissornikkulluunniit aningaasartuutaanissaa naatsorsuutigineqanngimmat. Siunnersuut ilinniagaqartunut pitsaaqutaasumik inissianik pioreersunik atorluaanerunerup saniatigut ilinniartunut malittarisassanik pitsaaneruseqarpat takunnissinnaalernissaannut anguniagassiiavoq. Allatut naliliissalluni ataatsimiititaliamit pissutissaqarsorinangilaq.

4.2.1-mi aamma 4.3.1-mi inassutigineqartunut tunngaviliunneqarsimasut tunngavigalugit allaffissornermi aamma aningaasatigut kingunerisassanut ataatsimiititaliaq oqaaseqaqqissalluni pissutissaqanngilaq.

6. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Siunnersuut **pingajussaanneerseqartinnagu** **ataatsimiititaliamut**
suliassanngorteqqinneqarnissaa ataatsimiititaliamit **isumaqatigiittumit** inassutigineqarpoq

Ataatsimiititaliamit isumaqatigiittumit allannguutissatut siunnersuuteqartoqarnissaanik

Naalakkersuisut qinnuiginninneq malinneqassavoq naatsorsuutigalugu, soorlu tamanna imm. 4-mi allassimasoq, matumuuna ataatsimiititaliap **isumaqatigiittup** siunnersuut akuerineqartussanngorlugu inassutigaa.

⁵ Takuuk siunnersuummi § 51, imm. 2.

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasunut paasinnilluni matumuuna ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Doris Jakobsen Jensen
Siulittaasoq

Peter Olsen
Siulittaasup

Mala Høy Kúko

Nivi Olsen

Mikivsuk Thomassen